

EURO & TALOUS

SUOMEN PANKIN AJANKOHTAISIA ARTIKKELEITA TALOUDESTA

Sisältö

Kasvua konfliktien varjossa

3

BLOGI

Kasvua konfliktien varjossa

20.4.2024 – Kansainvälinen talous

KIRJOITTAJA

Olli Rehn

Johtokunnan puheenjohtaja

Jokakeväinen maailmantalouden jamboree alkaa olla ohi. Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ja Maaailmanpankin kevätkokouksissa Washington DC:ssä olivat paikalla keskuspankit, valtiovarain- ja ulkoministeriöt sekä laajempi kansainvälinen yhteisö.

Viikon sana oli ”pehmeä lasku”. Näyttää siltä, että keskuspankit keskeisillä talousalueilla ovat saaneet inflaation hallintaan ilman vahinkoa talouskasvulle tai rahoitusvakaudelle.

Kevätkokouksia sävyttivät maailmantalouden ja kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden yllättävän hyvänä jatkunut tilanne. Viime vuoden synkkä riskinäkömä ei ole realisoitunut, kasvu vakautuu ja inflaatio hidastuu edelleen. Tunnelmaa kuitenkin varjosti huolestuttava geopolitiittinen tilanne, joka ei näytä lientymisen merkkejä.

Geopolitiikka vaikeuttaa kansainvälistä yhteistyötä

Avainasemassa on kansainvälisen yhteisön kyky yhteistyöhön. Viime vuodet eivät ole olleet helppoja: Ensin pandemia keskeytti kansainväliset kokoukset, sitten Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja informaatiovaikuttaminen löivät kiilaa kansainväliseen yhteisöön.

Venäjän sodan seurauksena IMF:n kansainvälinen valuutta- ja rahoituskomitean (IMFC) yhteisestä julkilausumasta ei tälläkään kertaa päästy sopuun. Pohjoismaiden ja Baltian vaalipiirin maat eivät voineet hyväksyä julkilausumaa, jossa Venäjää ei nimettäisi hyökkääjänä ja maailmantalouden vaikeuksien keskeisenä syynä. Suomen valtiovarainministeri Riikka Purra edusti vaalipiiriä ja osoitti vankkumattoman tuen Ukrainalle.

Geopoliittisten jännitteiden kiristyminen on vakava haaste kansainväliselle yhteisölle. Siitä vain emme pääse mihinkään, että tarvitsemme kansainvälistä yhteistyötä ratkoaksemme globaaleja haasteita, kuten ilmastokriisiä. Kansainvälisen yhteisön perusarvot, kuten alueellinen koskemattomuus ja hyökkäyssodan tuomitseminen, eivät kuitenkaan voi jäädä yksimielisyyden vaatimuksen jalkoihin.

Maailmantalouden eriytymiskehitys ei paranna talouden näkymiä

Geotaloudellinen fragmentaatio eli maailmantalouden eriytymiskehitys oli kokousviikon iso huolenaihe. Taloudellisten yhteyksien väheneminen geopolittisten kilpailijoiden välillä on jatkunut. Vielä viime vuonna geotaloudellisesta fragmentaatiosta keskusteltiin lähinnä riskinä, nyt sen nähdään aiheuttavan jo konkreettista vahinkoa kansainväliselle kaupalle. IMF ennustaa kansainvälisen kaupan toipuvan viime vuoden alhosta, vaikka se jääkin merkittävästi historiallista keskikasvua hitaammaksi.

Jos geotaloudellinen fragmentaatio johtaisi kansainvälisen kaupan ja pääomavirtojen eriytymiseen geopolittisten jakolinjojen mukaisesti, olisi maailma köyhempi, epävakaampi ja alttiimpi shokeille.

Kiihtyessään maailmantalouden jakautuminen tekisi matalan tulotason maille sekä nouseville talouksille entistä vaikeammaksi kuroa kiinni elintasokuilua kehittyneisiin maihin. Myös Suomen kaltaisten kehittyneiden pienten avotalouksien vauraus on pitkälti avoimen, sääntöperusteisen maailmankaupan ansiota. On meidänkin etumme mukaista puolustaa vapaata kauppaa ja vastustaa kaupan rajoitteita.

Toki osa kaupan rajoitteista perustuu aitoihin turvallisuushuoliin. Taloudellisilla pakotteilla pyritään turvaamaan sääntöperusteinen maailmanjärjestys, jota ilman taloudellista vaurautta ei voida kestävästi luoda. Tasapainottelu turvallisuusnäkökulmien ja vapaan kaupan puolustamisen välillä voi olla vaikeaa.

Rakennemuutokset kasvun vauhdittajiksi

Vaikka talousnäkymät ovat koko maailman mitassa muuttuneet vakaammiksi ja epävarmuus hälvennyt, paljastuu tarkemmalla katseella useita huolestuttavia kehityskulkuja. Talouskasvu on historiallisen hidasta: maailmantalouden 3 prosentin kasvu on reilusti alle pitkän aikavälin keskiarvon.

Samalla eri maiden näkymien eriytyminen jatkuu. Pandemian myötä entistä suuremmaksi revennyt matalan tulotason ja kehittyneiden maiden välinen kuilu jää toistaiseksi kuroutumatta umpeen. Päätalousalueista vain Yhdysvallat on ylittänyt pandemiaa edeltäneen BKT:n tason. Matalan tulotason kehittyvien maiden tuotanto on yli 7 % matalampi kuin ennen pandemiaa.

Inflaation hidastuminen jatkuu, mutta tahti vaihtelee kovasti eri maiden välillä. Siinä missä kehittyneiden maiden keskuspankkien odotetaan saavuttavan hintavakaustavoitteenensa jo tämän vuoden lopulla, on nousevien talouksien keskuspankeilla vielä tehtävää.

Talouskasvun käynnistäjäksi kaivattaisiin IMF:n mukaan laajoja rakennemuutoksia. Talouspolitiikan päättäjien olisi turvattava kestävä kasvun edellytykset mm. vahvistamalla hyvää hallintoa, vähentämällä byrokratiaa, parantamalla rahoituksen saatavuutta ja lisäämällä naisten osallistumista työmarkkinoille.

Avainsanat

IMF, kansainvälinen talouspolitiikka, kansainvälinen talous